

ЕКСПОЗЕ

на заместник-министъра на отбраната на Р България г-н Неджми Али на
дискусия на Обществения съвет по отбранителна политика на тема
**„Десет години членство на България в НАТО – равностметка с
поглед към следващото десетилетие”**,
15 април 2014 г., Централен военен клуб

Дами и господа,

Приветствам ви с добре дошли на второто за годината заседание на Обществения съвет по отбранителна политика. Днес срещата ни е посветена на десета годишнина от членството в Организацията на северноатлантическия договор. Този юбилей е добър повод да отбележим един безспорен стратегически успех на нашата външна политика и политика за сигурност и отбрана – присъединяването към най-мощния съюз за колективна отбрана в света.

Тази кръгла годишнина ни дава добър повод да направим равностметка на постигнатото. Нещо повече. Сега е точният момент да очертаем какво ни предстои да свършим през идните десет години. Защото това време ще бъде от решаващо значение за изграждането и развитието на българските въоръжени сили, така че те да бъдат способни и занапред да изпълняват ефективно както конституционните си задължения, така и съюзните ангажименти. Така страната ни ще продължи да се утвърждава като ефективен и уважаван член на НАТО и ЕС.

Погледнато през призмата на хилядолетната българска история десет години може и да изглеждат твърде кратък период. Ако обаче разгледаме този период от гледна точка на неговото значение за развитието на страната, смея да твърдя, че тези години в голяма степен са определящи за нашето европейско бъдеще. Преди близо четвърт век падна Берлинската стена и България започна своето завръщане към Европа и нейните цивилизационни ценности. Това бяха нелеки и противоречиви години на преход, но те оставиха своя отпечатък върху живота на всички нас. Тези години се характеризират с процеса на присъединяване към НАТО през 2004 г. и последващото членство в ЕС през 2007 г. Казвам процес, като си давам сметка както за нашите успехи, така и за всички трудности и противоречия през които преминахме. Постигането на членството в Алианса, обаче, не е край на усилията ни. Напротив. То постави началото на един нов път, откри

пред нас на нови хоризонти за развитие на българската държава и общество.

Правейки равносметка на успехите и слабостите през отминалия период, преди всичко трябва честно и безпристрастно да се опитаме да отговорим на няколко въпроса:

- доколко ефективни бяхме при осъществяването на трансформацията на въоръжените сили?
- в каква степен изградихме необходимите способности, а не просто отчитаме изпълнени мероприятия?
- подобрихме ли оперативната съвместимост?
- доколко успешни бяха плановете за модернизация и дали инвестирахме по най-разумния начин ограничените ресурси за отбрана в осъществените инвестиционни проекти?
- до каква степен успяхме да изградим ефективно действащи структури за командване и управление на стратегическо, оперативно и тактическо ниво?
- в каква степен въведохме и прилагаме практиките на модерния и ефективен мениджмънт на отбраната?
- активно ли участвахме в процесите на формиране на съюзната политика и на вземане на решения?
- и не на последно място, какъв е приносът ни за укрепването на сигурността на Алианса и за ръководените от него операции?

Отговорите на всички тези въпроси ще ни даде представа къде сме днес, какъв е нашият авторитет сред съюзниците и какво ни предстои. Това ще ни послужи като отправна точка за планиране на следващите стъпки.

Ще заявя тук пред вас, хората, посветили живота си на националната сигурност и отбрана, че, ако сега си позволим да проявим инертност в мисленето и нерешителност в действията, със сигурност ще пропуснем възможностите, които ни носи следващото десетилетие. Нещо повече. Ако днес не действаме с правилна визия и с основана на националното съгласие силна воля, на практика поставяме под въпрос способността на въоръжените ни сили да изпълняват възложените им мисии в един все по-променящ се и непредсказуем свят. Живеем във време на глобализация, на все по-широко навлизащи високи технологии, на непрекъснати промени и динамика и на все по-деструктивни асиметрични предизвикателства. Същевременно, и традиционно познатите ни рискове и заплахи запазват своята

валидност. Последните събития в Украйна показват, че употребата на военната сила за постигане на външнополитически цели остава възможно предизвикателство, за което всички съюзници от Алианса трябва да бъдем адекватно подготвени. Член 5 на Вашингтонския договор запазва своята валидност и ще важи с още по-голяма сила и за в бъдеще, което предполага да изпълняваме задълженията си към колективната отбрана, в случай на необходимост.

Убеден съм, че уроците, които извличаме от кризата в Украйна, ще укрепят съюзната солидарност и ще заздравят НАТО. Алиансът ще остане най-мощният съюз за колективна отбрана, като в обозримо бъдеще няма да има държава или коалиция със съпоставим военен потенциал. Благодарение на членството в НАТО понастоящем България разчита на безпрецедентно високо ниво на сигурност. Това положение обаче не е даденост и ето защо всички страни-членки на Алианса трябва да работим за запазването и укрепването ѝ, което предполага изграждане и поддържане на реални отбранителни способности от всеки съюзник.

В този аспект ние трябва да посветим преди всичко на изграждане и развитие на способностите на българските въоръжени сили. Ако до момента фокусът бе насочен предимно към структурни реформи, съкращения, въвеждане на нови модели и начини на функциониране на системата на командване и управление, за в бъдеще трябва да отделим необходимото внимание на инвестициите в необходими способности, на интензивното изграждане на способностите на въоръжените сили.

Светът около нас се променя, а с него и изискванията на стратегическата среда, което налага системата за отбрана непрекъснато да се адаптира. Затова реформите ще продължат, но те трябва да имат нови качествени измерения. От нас зависи дали ще имаме трансформация на качеството или на количеството и ще успеем ли да изградим нови, модерно функциониращи и по-ефективни структури. Усилията за подобряване на отбранителния мениджмънт и на ефективността на процесите трябва да продължат. Затова работим за изграждането на едно по-ефективно интегрираното Министерство на отбраната, с балансирана гражданска и военна експертиза.

В момента провеждаме нов Преглед на структурата на въоръжените сили, който цели именно да подобри ефективността на функционирането на системата и да създаде възможност за устойчиво развитие на въоръжените сили в краткосрочен и дългосрочен аспект. На дневен ред идва и други наш приоритет, а именно изграждането на

способности за киберотбрана. Резултатите от този преглед ще очертаят средносрочната перспектива за развитие на въоръжените сили.

През идните десет години непременно следва да поставим засилен акцент върху бойната подготовка и участие в многонационални учения и съвместни подготовки със съюзниците ни. Предвид очакваното намаляване на оперативното темпо в светлината на планираното изтегляне от Афганистан, това в голяма степен ще спомогне за запазването на натрупания ценен боен опит от операциите зад граница и за повишаване на оперативната съвместимост. В тази връзка, трябва да се възползваме в максимална степен от потенциала на инициативата на НАТО „Свързани сили” и на съвместните съоръжения, които изградихме заедно със САЩ на наша територия.

Същевременно, ефективното участие в операции остава в центъра на нашето внимание. Средата за сигурност е непредсказуема и ние трябва да останем готови да дадем своя принос към съюзните усилия когато и където се налага. За целта следва да продължим да развиваме системата за извличане на уроци от практиката и предаване на натрупания боен опит на следващите контингенти.

През следващото десетилетие България трябва да продължи своето участие в процеса на формиране на съюзната политика и вземане на решения. Още повече, че се намираме в два особено важни за европейската сигурност региона – Югоизточна Европа и Черноморския регион. Като страна, която е външна граница на ЕС, това предполага както повече предизвикателства и отговорности, така и повече възможности за въздействие в благоприятна за интересите ни посока. Ето защо трябва да развиваме по-ефективно междуинституционално взаимодействие при формирането на националната политика за сигурност и отбрана и при вземането на решения.

Дами и господа,

Всички гореупоменати програмни цели за следващите години трудно могат да бъдат реализирани, без да обърнем достатъчно внимание на необходимостта от осигуряване на адекватно финансиране за сектора за сигурност и отбрана. Финансиране, който ще ни позволи да осъществим ключовия за периода наш приоритет, а именно модернизацията на въоръжените сили. От това зависи дали ще имаме отбранителни способности, с помощта на които да водим активна национална отбранителна политика.

Нашата амбиция е следващото десетилетие на членство в НАТО да бъде белязано от изграждането на качествено нови български въоръжени сили. Предстои да работим по реализацията на ангажиментите ни, поети в рамките на новия Пакет цели по способностите на НАТО. Необходимо е да инвестираме в нови платформи и за трите вида въоръжени сили. От критична важност е да придобием нов тип боен многоцелеви изстребител. Предвид състоянието на бойната ни авиация и необходимостта да гарантираме въздушния ни суверенитет в рамките на Интегрираната система за противовъздушна отбрана на НАТО, този въпрос трябва да бъде решен във възможно най-кратки срокове. Отчитайки факта, че България е и Черноморска страна, потенциалът за регионална нестабилност ще остане достатъчно висок в обозримо бъдеще, което налага и модернизиране на нашите Военноморски сили. Освен това и сухопътните войски се нуждаят от достатъчно инвестиции, най-вече от нови бойни машини, с които контингентите ни да участват в операции. Изграждането и на останалите три от планираните шест батальонни бойни групи е приоритет на отбранителната ни политика. Не на последно място, в този контекст, нашите инвестиционни решения трябва от сега нататък да отчитат в максимална степен и въпроса за енергийна ефективност във въоръжените сили, което е част от политиката ни за енергийна сигурност на национално ниво.

Осъществяването на нови инвестиционни проекти няма как да се реализира без все по-широкото прилагане на многонационално сътрудничество при изграждане на способности. България вече участва в инициативите „Интелигентна отбрана” на НАТО и „Обединяване и споделяне” на ЕС. Необходимо е активно участие още от ранен етап, така че да идентифицираме максимално точно сравнителните ни предимства и да планираме съвместни инвестиции.

Искрено вярвам, че в следващото десетилетие ще намерим достатъчно политическа воля да инвестираме достатъчно в изграждането на необходимите способности на българските въоръжени сили, които да им дават възможност в максимална степен да изпълняват конституционно възложените им задачи и да бъдат достоен гарант на националния ни суверенитет.

За това все повече ще разчитаме и на подкрепата на гражданското общество!

Благодаря!